

Emprim pass per lugar charplina pervi da gulivaziun

Suenter la chombra pitschna sto il cussegl naziunal lubir il cumpromiss

CUN MARTIN SCHMID HA DISCURRÌ
CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ **Chaus cotschens ha la gulivaziun da finanzas chaschunà ils ultims onns tar ils chantuns contribuent. Uss duain quests chantuns vegnir distgargiads. Ier ha la chombra pitschna dà ses consentiment per adaptar la gulivaziun da finanzas e da grevzas.**

Sch'il cussegl naziunal suonda la chombra pitschna, fiss la charplina pervi da la gulivaziun da finanzas lura lugada?

Martin Schmid: Dapi il 2008 vegn manada ina pulit intensiva e dira discussiun. Jau crai ch'ins haja cuntanschi cun questa decisiun in term decisiv. Era sche la charplina na vegn forsà betg lugada dal tuttafatg vegn ella almain mitigiada considerablamain.

Ils chantuns han elavurà la soluziun. Ma revisiuns da lescha fissan gea chaussa dal cussegl federal. N'èsi betg schamperet ch'ìls chantuns han sezs stuì chattar la soluziun.

Igl è la natira da questa fatschenta ch'ìls chantuns ston sa cunvegner. Pertge ils chantuns cun fermas resursas mettan a disposiziun finanzas als chantuns cun pitschnas entradas u cun grevzas geograficas u sociodemograficas. I va per la repartiziun da blers daners tranter ils chantuns, numnadamain quatter fin tschintg milliardas francs. A l'entschatta da mintga soluziun stattan pia ils chantuns. Las regenzas chantunales èn s'inschignadas politicamain pulit bain da chattar in cumpromiss. Suenter èsi i fitg svelto. La confederaziun è stada d'accord ed uss ha nossa chombra dà suatientscha al cumpromiss.

22 chantuns sustegnan il cumpromiss. Pertge?

Martin Schmid.

FOTO O. ITEM

La discussiun politica marscha per il solit uschia che quels che pajan dapli èn sceptics e quels che survegnan dapli èn cuntents. Da quai èn ins mitschè questa giada.

Ins ha pudì evitar che la maioritad dals chantuns che survegnan pli

paucs daners cumbattan il cumpromiss.

Quai han ins pudì evitar, pertge ins ha chattà in cumpromiss che preveda in mecanissem: Uschiglio avevi adina dà diras discussiuns en il parlament pervi da la dotaziun da las contribuziuns. Uss fixeschan ins en la lescha la dotaziun sin

86,5 pertschient ed il punct principal per las charplinas croda davent.

Fin uss stat en la lescha ch'ìl pli flaiivel chantun duai cuntanscher entras la gulivaziun «almain 85 pertschient» da la forza finanziaria media da tuts chantuns.

En realitad han ins dà contribuziuns ch'han cuntanschi 88 fin 89 pertschient. Cun il mecanissem fixà pon ins procurar per ina gulivaziun directa senza ch'ì dovria ina discussiun politica.

Ils 86,5 pertschient èn pia fixs en l'avegnir. Fin uss avevan ins ina procentuala minimala dad 85 pertschient, ma la politica pudeva decider pli autas gulivaziuns.

Quai è il punct ch'aveva procurà per chaus cotschens er en il cussegl dals chantuns. Ins pudeva fin uss adina era dar dapli. Ed ils chantuns ritgs sco Zug u Geneva han adina punctuà ch'ì bastia cun 85 pertschient. Quai è l'origin da la debatta ch'è vegnida manada en tutta direzza.

Il Giura ed il Vallais han cumbattì il cumpromiss. Era Friburg è s'exprimi encunter e Berna ha fatg in pau pugn en satg.

Els contemplan simplamain las finanzas da l'agen chantun e sch'els vesan ch'els survegnan pli pitschnas contribuziuns sa dostan els encunter ina revisiun. Igl è simplamain ina stgetta optica chantunala. La maioritad ha dentant valità pli ferm la responsabladad generala per l'entir sistem da gulivaziun.

La chombra pitschna è gea chombra dals chantuns.

Sco cussegliers dals chantuns na pudain nus betg adina mo guardar sin l'agen chantun, mabain stuain era tegnair en egl l'entir sistem. La gulivaziun da fi-

nanzas funziuna en sasez fitg bain. Gliez vesan ins gist tar il chantun Sursilvania ch'ha fin uss survegnì daners. Uss daventa el in chantun contribuent – era sin fundament da sia strategia fiscala.

Vus essas stà minister da finanzas en il Grischun. Tge porta il cumpromiss actual al Grischun?

La gulivaziun da finanzas federala è d'impurtanza elementara per il chantun Grischun cun sias grondas grevzas topograficas. Il Grischun cuvra in sisavel da la Svizra ed è mo pauc populà, gliez savain nus memia bain. Il Grischun survegn radund 270 milliuns francs.

Ma il Grischun perda cun il cumpromiss.

Cun la revisiun survegnin nus durant in tschert temp intgins milliuns damain. Sche noss svilup pegiurescha – tge ch'è deplorablamain stà il cas ils ultims onns cumpareglia cun chantuns prosperants sco Zug, Türitg u Geneva – lura survegnin nus puspè dapli, resp. las reduziuns èn main autas. La gulivaziun da finanzas è in sistem dinamic. Ord vista dal Grischun èsi stà impurtant da gidar a purtar il cumpromiss. Per la paschaivladad federala è quai stà in signal pli impurtant che da refusar il cumpromiss ord spir egoissem.

En sasez struvegian ins in zichel vi da las struvas dal sistem. Tar il cumpromiss vai be per intgins tschients milliuns francs. Quai n'è betg uschè blier en vista a la summa totala da quatter milliardas.

Ord vista generala n'èn las adattaziuns forsà betg uschè grondas. Ma or da mintga singul chantun èn ellas tuttina pesantas. Gist per ils chantuns contribuent dumbera mintga milliun ch'els pajan damain. Jau sun persvadì che questa adattaziun punctuala è in bun pass en la dretga direcziun che rinforza il sistem da la gulivaziun.